

(۲)

کنگره بیست و سوم

اتحادیه بین‌المللی

وکلای دادگستری

لندن

۳۰ تیر تا ۳ مرداد ۱۳۴۸

ضیاء الدین نقابت

وکیل دادگستری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

همانطور که قبلاً توضیح دادیم، تجاوز به حریم شخصیت انسانی و تضییع حقوق سیاسی و باستانی افراد بوسایل فنی الکترونی، ضبط صوت، فیلمبرداری و غیره در کنگره بیست و سوم لندن سال ۱۹۶۹ مورد بحث قرار گرفت. در این کنگره همچنین به اقداماتی که برای جلوگیری از چنین اعمال زیان‌آوری بعمل آمده، از قبیل کنفرانس استکهلم ۱۹۶۷ و پیام شورای فدرال سویس بمجلس فدرال در طرح قانون بیستم دسامبر ۱۹۶۸ راجع به حمایت از حقوق سری اشخاص بوسیله وضع مجازات، و دیگر خطرات استعمال دستگاه‌ها و وسایل و اسباب ظریف که با آنها به

حقوق و شخصیت فرد انسانی حمله می‌شود و نیز قوانین جاری کشورهای
متمدن در این موضوع توجه خاصی مبذول گردید که اینک شمه‌ای از آن
از نظر خوانندگان محترم می‌گذرد :

۱

تعریف مختصری از وسایل فنی

وسایل فنی که استعمال رباکارانه آنها تجاوز بحریم شخصیت
انسان است و باید بوسایل قانونی از بکار بردن آنها واز استناد به آنها
جلوگیری شود ، بشرح ذیل است :

اشیایی که ممکن است آنها را در منازل و اماکن مختلف جاداد
تا در غیاب استعمال کننده قادر باشد مذاکرات و مطالب ساکنین را
روی نوارهای مغناطیسی ضبط کند ؛ اسبابی بصورت میکروبال (۱)
که زیر پنجره عمارت انداخته می‌شود تا تمام گفتگوها را ضبط کند ؛
اسبابی که در جیب مخفی می‌شود و در ظرف چندین ساعت احتیاج
بتعمیر نوار ندارد و می‌توان آنها را در قلم و مداد و تکه و سنجاق و
غیره مخفی کرد ؛ یا می‌توان آنها را در دستگاه تلفن یا زیر مبل یا
گلدان جاداد . این گونه اسباب با صدا بکار می‌افتد و با قطع صدا متوقف
می‌شود و بطور خودکار مذاکرات مخفی اشخاص را ضبط می‌کند ؛
وسایلی بنام نهایی که می‌تواند صدا و مذاکرات را بین پاریس
و نیویورک یا لندن و آمریکا منتقل کند . نصب این وسیله در دستگاه
تلفن طوری است که بدون ایجاد صدای زنگ صدا را در دستگاه
گیرنده منتقل می‌سازند ؛ میزیا وسیله استماع که صدای خارج را
منعکس می‌سازد ؛ در دستگاههای عکاسی و نقاط مختلف وسایل دقیق
و ظریف نصب می‌شود که با باطری کار می‌کند و می‌تواند تصاویر و
اصوات را ضبط کند . این وسایل خیلی کوچک و قابل حمل در جیب

1) Micro - Balle .

است و از فواصل دور مطابق اصول فنی تلویزیونی تصاویر را ضبط می‌کند.

استعمال وسایل مزبور بطور مخفی غیر قانونی شناخته شده و در بعضی کشورهای متمدن بکار بردن آنها جرم تشخیص می‌شود و مستوجب مجازات است. مانند قانون ۲۰ دسامبر ۱۹۶۸ سوئیس و آلمان و غیره که ذیلا توضیح داده می‌شود.

۲

قوانین فعلی کشورهای متمدن

آلمان. در قانون مجازات عمومی آلمان مقررات مصوب چهارم اکتبر ۱۹۶۷ برای جلوگیری از استعمال غیر قانونی وسایل فنی مذکور وارد شده که نسبت به هر فعل مجازاتی تعیین کرده است. مثلاً شق ۱ ماده ۲۹۸ قانون مزبور ضبط محرمانه مذاکرات غیر علنی را مجازات می‌کند و شق ۲ ماده ۲۹۸ بکار بردن وسایل استماع مذاکرات خصوصی را جرم دانسته، شق ۳ ماده ۲۹۸ نشر مذاکرات محرمانه یا گفتن آنها را بشخص ثالث جرم و قابل مجازات تشخیص داده است و اکنون مشاوراتی جریان دارد که کسب خبر از پست و تلگراف و تلفن بوسایل محرمانه، یعنی (حق استماع) را محدود کنند.

اتریش. بموجب ماده ۳۱۰ قانون ۳۱ مارس ۱۹۶۵ گوش دادن یا ضبط کردن مذاکرات بین اشخاص ممنوع است و چنین مقرر می‌دارد: «هر کس عمداً وسایل ثبت و ضبط صوت را برای تحصیل اطلاع از نظریات و عقاید دیگری که مایل به نشر آن نیست، بکاربرد یا آن اطلاع را بدون اجازه بشخص ثالث بدهد، به شش ماه تا ۱۲ ماه حبس تادیبی یا تادیبه ۵۰۰/۰۰۰ شیلینگ محکوم می‌شود. همچنین ثبت عمدی اظهارات و عقاید شخص ثالث که مایل به علنی بودن آن نباشد، بمجازات مزبور محکوم می‌شود. تعقیب و مجازات موکول

است بشکایت مدعی خصوصی . بعلاوه مواد ۱۷ و ۲۴ و ۲۵ قانون ارتباطات دور (۱) مقرراتی برای حمایت از مسایل محرمانه این ارتباطات وضع کرده . معذالك دیوانعالی کشور اتریش در رأی مورخه ۲۹ مای ۱۹۶۵ خود تصریح کرده که استعمال نوار مغناطیسی برخلاف ماده ۳۱۰ قانون مجازات عمومی هر گاه برای حمایت از مصالح عالیه قابل رجحان بر منافع محرمانه خصوصی باشد، جرم تلقی نمی شود . در خصوص بکار بردن وسایل بصری (عکاسی) بطور غیر مجاز فقط ماده ۷۸ قانون حمایت از حقوق مؤلف و مخترع استفاده بدون رضایت صاحب حق را ممنوع کرده است .

بلژیک . بر طبق گزارش نمایندگان بلژیک در کنفرانس لندن قانونی مبنی بر منع استعمال و منع استفاده از وسایل فنی مزبور موجود نیست و رویه های قضایی متمایل است بقبول و پذیرفتن دلایلی که برای ثبوت دعاوی بوسایل فنی تهیه شود .

کانادا . بموجب قسمت اول فرمان راجع به اقدامات خصوصی (۲) مجازاتهایی پیش بینی شده برای گوش دادن بمذاکرات تلفنی و استراق سمع یا ثبت و ضبط مذاکرات بین اشخاص ثالث و افشای مذاکرات ضبط شده محرمانه کسی نزد ثالث .

ایالات متحده آمریکا . بموجب شقوق ۵ و ۱۰ و ۱۲ ماده ۲۵۰ طرح قانون مجازات عمومی مصوب ۱۹۶۲ افعال و اعمال زیر قابل تعقیب و مجازات است :

استراق سمع و ثبت و ضبط مذاکرات بین اشخاص ثالث، نگاه داشتن وسایل استماع مذاکرات تلفنی بین اشخاص ثالث و وسیله فنی بدست آوردن مذاکرات تلفنی اشخاص ثالث با قصد بکار بردن

- 1) Telecommunications.
- 2) Right of Privacy Act.

این وسایل در مقاصد غیر مشروع، بکار بردن مخفیانه و وسایل استماع، افشای مذاکرات محرمانه یا نقل آن برای ثالث، ثبت و ضبط محرمانه، گوش دادن بمذاکرات تلفنی.

ایتالیا. قانونی در موضوع مورد بحث وجود ندارد. فقط ماده ۱۰ قانون مدنی استعمال غیر مجاز تصویر دیگری را منع کرده و بمتضرر حق مطالبه خسارت داده است. همچنین ماده ۲۵۹۸ قانون مدنی در خصوص رقابتهای غیر قانونی استعمال هر نوع وسیله تحصیل اطلاعات محرمانه را منع کرده.

نروژ. قانون ۱۲ دسامبر ۱۹۵۸ ماده ۱۴۵ را بقانون مجازات عمومی افزوده که بموجب آن استفاده و نصب وسایل استماع مذاکرات تلفنی بین اشخاص ثالث قابل مجازات است. این قانون مذاکرات خصوصی را مورد حمایت قرار داده است و چنین تصریح می کند: «بمجازات جریمه یا حبس تادیبی که ممکن است تا شش ماه تعیین شود، محکوم می شوند:

اولاً - هر کس بمذاکرات تلفنی یا غیر آن بین اشخاص ثالث بکار بردن وسایل استماع ریاکارانه گوش بدهد، یا در گفتگوهای که بین اشخاص در محیط خصوصی می شود و او حق مداخله ندارد، استراق سمع کند. ثانیاً هر کس بوسیله دستگاه ضبط یا سایر وسایل فنی مخفیانه مذاکراتی را که سابقاً بین اشخاص انجام گرفته و یا در محیطی خصوصی بوده که او حق دخالت نداشته، بدست آورد یا خود را بیهانه مجعول وارد کند یا در آن محفل مخفی شود. ثالثاً - هر کس دستگاه ضبط و ثبت مذاکرات را بمقاصد مذکور در فوق مورد استفاده قرار دهد. شرکا و معاونین او نیز بهمان مجازات محکوم می شوند و جنبه عمومی جرایم مزبور بر حسب اقتضای مورد قابل تعقیب است.»

البته هر کس حق دارد در صلح و سکون و آرامش زندگی کند. پس هر کس این آرامش را عمداً یا سهواً بوسیله اعمال و افعال خود مختل سازد، مرتکب و معاونین و شرکای او نیز بهمان مجازات يك تا شش ماه حبس تأدیبی یا جریمه نقدی محکوم می‌شوند. این جرایم با شکایت مدعی خصوصی مجازات می‌شوند، ولی جنبه عمومی بر حسب اقتضای مصالح عالیّه نیز قابل تعقیب است.

پرتقال . ماده ۸ قانون مدنی ۱۹۶۶ حقوق فردی و خصوصی را محترم شمرده و ماده ۲۶۲ فرمان ۳۲۲۵۳ مورخ ۱۰/۹/۱۹۴۲ وزارت پست و تلگراف و تلفن را مکلف بحفظ اسرار نموده است .
سوئیس . بموجب قانون ۲۰ دسامبر ۱۹۶۸ که از اول مد ۱۹۶۹ قابل اجراست ، قانون مجازات عمومی ۱۹۳۷ تغییر یافته و بترتیب ذیل اصلاح شده است : «جرایم بر ضد احترام و بر ضد محیط‌سری و محیط خصوصی» ، ماده ۱۷۹ - جرایم بر ضد محیط سری یا محیط خصوصی :

الف - استماع یا ثبت مذاکرات بین اشخاص دیگر : اولاً - هر کس بدون رضایت تمام شرکت کنندگان در مذاکراتی که فاقد جنبه علنی است، اقدام باستماع مذاکرات آنها با وسایل فنی نماید، ثانیاً هر کس از اطلاعاتی که بوسایل مذکور فوق باو برسد یا می‌توانسته حدس بزند که بوسایل فوق بدست آمده و در اختیار او گذاشته شده، نفعی تحصیل کند یا آنرا در اختیار اشخاص ثالث بگذارد، ثالثاً - هر کس مذاکرات ضبط شده بوسایل مذکور یا قابل حدس باینکه بوسایل مذکور تحصیل شده نگاهداری کند یا آنرا بطور امانت یا عاریه بدیگری بسپارد، بموجب شکایت مورد مجازات حبس یا جریمه واقع می‌شود ب - ضبط غیر مجاز مذاکرات : اولاً - هر کس در اجتماع شرکت داشته و مذاکراتی بعمل آمده که نباید علنی شود و بدون

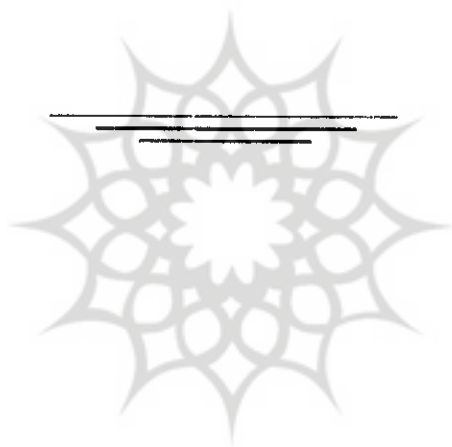
رضایت کلیه حضار و مخاطبین و مستمعین با وسایل فنی صحبتها و گفتگوها را ضبط کرده باشد؛ ثانیاً - هر کس مذاکرات ثبت شده بوسایل مزبور را یا قابل حدس باینکه بوسایل مزبور تحصیل شده نگاهداری کند یا از آنها بهره مند شود یا بنحو قابل استرداد در اختیار شخص ثالث بگذارد، بموجب شکایت مدعی خصوصی بحبس از يك سال یا بیشتر یا بجریمه نقدی محکوم می شود. همچنین نگاهداری یا تودیع هر نوع دستگاههای بصری که با وسایل غیر مشروع فوق بدست آمده قابل تعقیب است.

ج - موارد ذیل از شمول ماده ۱۷۹ خارج و غیر قابل تعقیب است: استماع گفتگوی اشخاص بوسیله دستگاه تلفن یا بوسایل فرعی که استماع آنها از طرف وزارت پست و تلگراف و تلفن اجازه داده شده باشد.

د - تبلیغ و بجزریان گذاشتن وسایل ضبط غیر قانونی اصوات و تصاویر. هر کس بسازد یا وارد کند یا صادر کند یا بدست آورد یا انبار کند یا تملك نماید یا حمل کند یا در اختیار غیر قرار دهد یا بفروشد یا اجاره کند یا امانت بدهد یا بنحوی از آنها بجزریان بگذارد وسایل فنی مخصوص شنیدن غیر قانونی و ضبط غیر قانونی صدا و تصاویر را یا تبلیغاتی در مورد ساختمان آنها معمول بدارد، بر طبق شق ۱ ماده ۱۷۹ مجازات می شود. در صورتی که متهم شخص حقوقی باشد، اشخاص طبیعی که عهده دار استفاده از آن وسایل بوده اند، تعقیب می شوند.

ه - مزاحمت با تلفن. کسانی که بر حسب شیطنت یا شوخی از دستگاههای تلفن برای ایجاد مزاحمت یا تولید اضطراب در اشخاص دیگر سوء استفاده می کنند، با شکایت مدعی خصوصی بمجازات حبس یا جریمه محکوم می شوند.

علت ذکر متن مقررات کیفری قانون جزای سویس در این توضیحات آن است که بهتر از سایر کشورها در خصوص وضع قواعد جلوگیری از مداخلات غیر قانونی بوسایل سمعی و بصری فنی در شخصیت انسان توجه و اقدام کرده و حقوق خصوصی و سری را مورد حمایت قرار داده است .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی